

Dronken de hunebedbouwers geitenmelk? Gerstenat? Brandnetelthee? Gebruikten ze wapens, en zo ja, welke dan wel? Dreven ze handel met andere stammen, trokken ze zelf naar andere gebieden? Wie het weet mag het zeggen. Al eeuwenlang wordt in archeologische kringen gediscussieerd over dit soort vraagstukken, en een allesomvattend eensluidend antwoord zal waarschijnlijk nooit te geven zijn. In de vanaf september vorig jaar in deze krant gepubliceerde strip 'Arin en het volk van de Hunebedbouwers' is met wetenschappelijke begeleiding van het Nationaal Hunebedden Informatiecentrum in Borger toch getracht een zo authentiek mogelijk beeld te schetsen van de bewoners van Renthe en Groningen in het Neolithicum. De Nieuwe Steentijd, vlak hem beet van 3450 tot 2950 jaar voor Christus. De strip is deze week als album verschenen. Ofwel: hoe maak je van een wild idee ooit een verantwoord, spannend stripboek? 'Arin' bewijst dat het kan.

Stripboek, tentoonstelling, theater, e-mailproject, lesbrief, en prijsvraag:

Arin en de hunebedbouwers

AE 49

Zaterdag
13 mei
2000

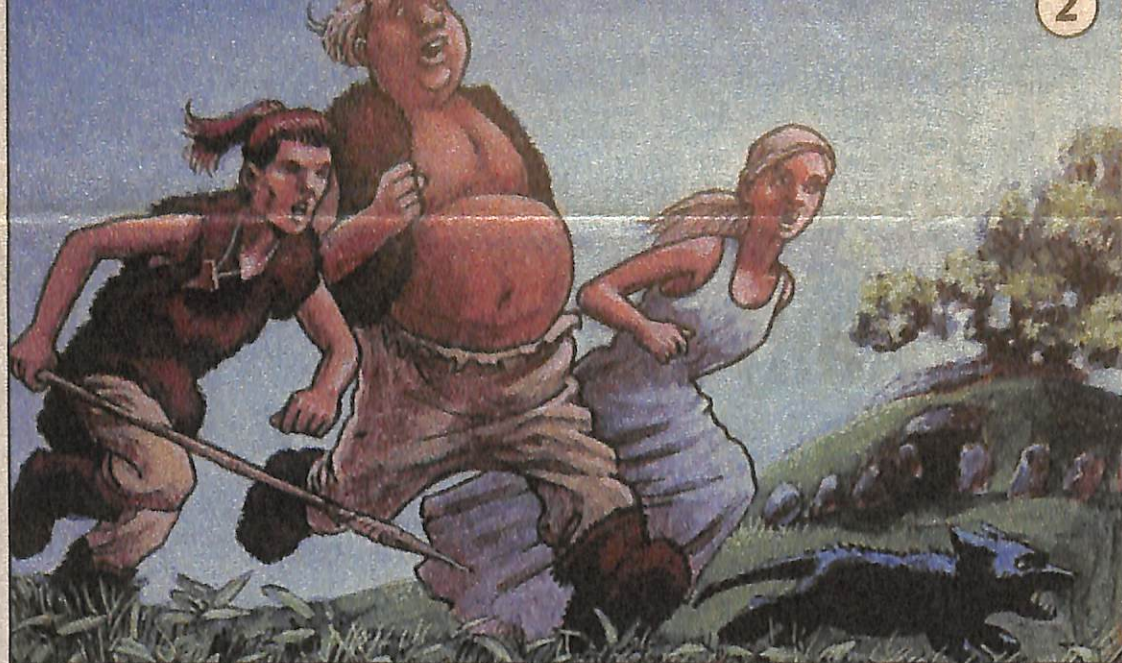
Nieuwe Steentijd

▲ Brüh vindt Ann terug, die op het punt staat uithuwelijkt te worden.

Tekening: Roelof Wijtsma

gegaan, is de theorie dat het bij de hunebedbouwers van Groningen en Drenthe ging om de Westgroep van de Trechterbekercultuur, levend en werkend in de Nieuwe Steentijd, ongeveer vijfduizend jaar geleden. Het eerdere idee dat de hunebedbouwers uit het Oosten naar onze streken kwamen en langzaam optrokken naar noordelijker streken als Denemarken en Zweden, bleek achteraf niet te kloppen: sommige noordelijker aangetroffen hunebedden zijn ouder dan die bij ons. Door diverse vondsten van opgegraven aardewerk werd duidelijk dat er een relatie bestond tussen stammen in zowel ons land als in Polen, Duitsland en Scandinavië. Een belangrijk gegeven voor de verhaallijn van Arin, waarin een vrijwel exacte replica van een in Borger opgegraven pot opeens opduikt in Denemarken, met exact dezelfde vingerafdruk van de maakster, in dit geval het stripfiguurtje Ann.

„Dat er vingerafdrukken op gevonden aardewerk zijn aangetroffen is authentiek, maar helaas zijn die nooit met elkaar vergeleken. Dat gedeelte van de strip is dus fictief. We hebben er alleen mee willen laten zien dat er volgens deze theorie wel degelijk sprake was van handel tussen stammen over en weer, en van migratie naar andere gebieden. 'Onze' hunebedbouwers hier waren heus niet zomaar een plaatselijk groepje boeren dat zo nodig her en der een monument moest oprichten, maar maakten wel degelijk deel uit van een veel wijd verspreidere cultuur”, meent Klompmaker.

Halve apen

Ook striptekenaar Roelof Wijtsma uit Groningen weet na ruim een jaar ploeteren wel beter: „De geschiedenis van de hunebedbouwers heeft generaties lang toch nogal vertekend in de schoolboekjes gestaan. Het waren geen reuzen die mensen verorberden, het waren geen halve apen. Ze hadden een heel ontwikkelde cultuur, het waren mensen zoals jij en ik. Natuurlijk zitten er ontzettend veel hiaten in hun geschiedenis, mijn taak was het die zo plausibel mogelijk in te vullen.”

Of dat laatste gelukt is weten de lezers van de strip in onze zaterdagkranten nu het einde naderd wel zo'n beetje. Wie Arin gemist heeft kan een jaar werk nu in één klap doorwerken met het vanaf deze week verkrijgbare stripalbum van uitgeverij Edu'Actief uit Meppel. Afgelopen donderdag werd in het Nationaal Hunebedden Informatiecentrum een speciale tentoonstelling rondom de strip geopend, die nog tot en met de herfstvakantie eind oktober is te zien. Behalve schetsen en originele tekeningen, levensgrote afbeeldingen van de hoofdpersonen, scripts en scenario's, zijn er ook de originele voorwerpen uit de Nieuwe Steentijd te zien die in de strip worden gebruikt. Pijlpunten, aardewerken potten, de bijl van stripfiguur Brüh, maar ook hedendaagse attributen waarmee archeologische

opgravingen worden verricht.

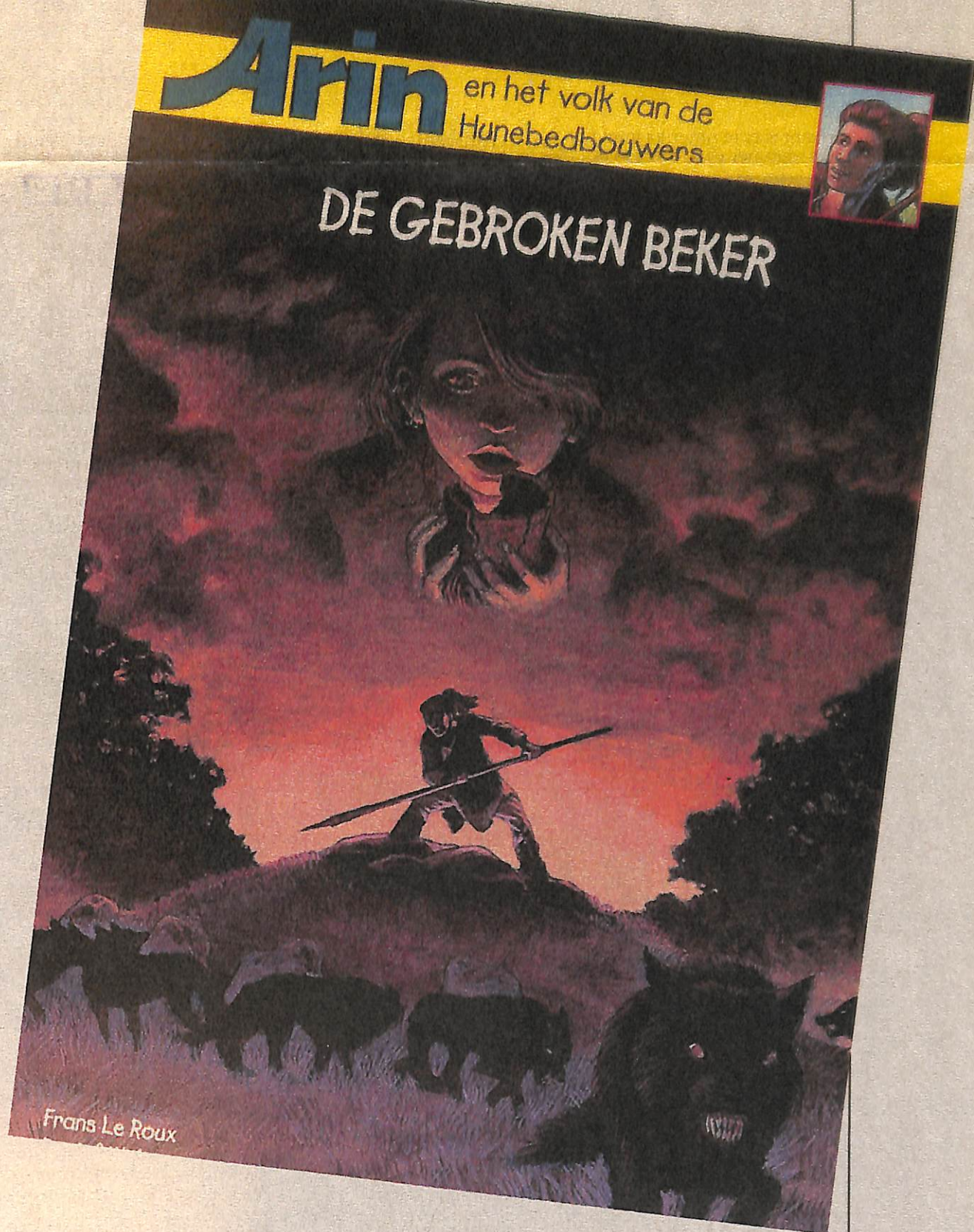
Voor scholen is door Hein Klompmaker en Edu'Advies een lespakket over Arin en de hunebedbouwers gemaakt, met vragen, opdrachten en wetenswaardigheden. Tijdens de expositie in Borger is er een doorlopende prijsvraag, terwijl er ook via e-mail vragen kunnen worden gesteld aan hetzij Arin 'zelf', of de professor Van Gniffelen uit het stripboek, voor wie de bekende archeoloog Van Giffen model heeft gestaan. Het e-mailadres is hunebed.info@tref.nl. Ook op de eigen site van het informatiecentrum wordt aandacht aan de strip besteed: www.tref.nl/borger-odoorn.

Met het gereedkomen van het eerste deel van Arin is een oude wens van Klompmaker eindelijk in vervulling gegaan. Hij heeft er om niet een heleboel tijd in gestoken, maar de voldoening is nu groot. „Ik kom uit het onderwijs, en heb altijd al iets educatiefs met een stripboek over de hunebedbouwers willen doen. Een wild idee, dat nu toch werkelijkheid is geworden. En tamelijk uniek ook: ken je één ander stripverhaal over hunebedbouwers? Nee toch? Ja, in 'Asterix en het gouden snoeimes' komt een hunebed voor, en in een verhaal van Bommel ook, maar dat speelt in Ierland, dat telt niet.”

Geen melk

„Het ging mij er bij de wetenschappelijke begeleiding om, dat er geen anachronismen en andere fouten in het verhaal terecht zouden komen. En dat is gigantisch opletten hoor, want je gaat zomaar de fout in. Bepaalde vrijheden heb je natuurlijk wel, een belangrijk deel blijft tenslotte fictie, wij weten ook niet hoe ze dachten of zo. Maar je moet in de Nieuwe Steentijd alleen niet iemand met een ijzeren bijl laten rondrennen, dat kan echt niet. Dat werd dus een stenen bijl met een houten handvat, ook te zien op de tentoonstelling. En in het scenario stond eerst bijvoorbeeld dat de gevangengenomen Arin geitenmelk krijgt aangereikt door Ann. Geheel onschuldig zou je zeggen, en ze hadden inderdaad wel geiten toen. Maar onderzoek heeft uitgewezen dat de magen van de mensen in die tijd helemaal nog geen melk konden verdragen. Geen melk dus, voor Arin, maar bijvoorbeeld gerstenaat of brandnetelthee.”

„Een tekening die ik heb aangeraden te veranderen was die van de vondst van een reuzenhunebed in 2005, de tijd waarin de andere helft van het verhaal speelt. Dat hunebed werd op de tekening wel zo ontzettend overdreven groot, dat de mensjes er heel klein bij leken. Dat is toen aanmerkelijk aangepast gelukkig, anders werd het echt niet geloofwaardig meer. Ook heel leuk waren de tekeningen van een ruzie tussen twee stammen, waarbij een soort goedendag werd gebruikt, zo'n knots met uitsteeksels. Aardig bedacht, maar zo'n ding dateert wel uit de Middel-eeuwen, niet uit de Nieuwe Steentijd...”

Frans Le Roux

In veel schoolboekjes werden (en worden!) onze verre voorouders rustig afgebeeld terwijl ze in een ijzig koud toendraklimaat jagend op immense mammoeten rondhuppelen in louter lendendoekjes, zich blijklaar van geen koude bewust. Ook Arin en zijn vrienden en tegenstanders lopen er in de strip vaak nogal luchtig bij, maar dat klopt wel, volgens Klompmaker. „Het toendraklimaat was duizenden jaren daarvoor al afgelopen, dat heerste tot zo'n twaalf- tot tien-duizend voor Christus. Het klimaat in de Nieuwe Steentijd, zo'n 3500 jaar voor Christus, was heel goed te vergelijken met dat wat we nu hier hebben. Misschien zelfs nog wel een graadje warmer.”

Trots

„De tijd waarin de hunebedbouwers leefden was gewoon een uiterst interessante periode, en helemaal niet zo saai als sommigen achter nu denken. Dat willen we ook uitdragen: wees nou maar eens trots op de monumenten die we hier

hebben, in Groningen en Drenthe, want ze zijn echt uniek! Het aardige van de strip is dat we dat nu eindelijk eens op een uiterst motiverende manier kunnen bijbrengen, met een mooi, spannend verhaal. Waarin niet alleen ook de hedendaagse archeologie aan bod komt, met allerlei manieren van sporenonderzoek en de werkwijze bij opgravingen, maar waarin je ook eens kunt zien hoe een hunebed er oorspronkelijk uitzag. Wat we nu zien zijn alleen maar de skeletten, terwijl een hunebed helemaal in een heuvel ingebed lag. Er zit echt een heel verhaal achter, en dat kunnen we met dit stripalbum weer een beetje beter vertellen. Hopelijk komen er nog veel meer delen, want er is nog zat te vertellen. Zát!”

'Arin en het volk van de Hunebedbouwers' van Roelof Wijtsma en Frans Le Roux is voor 14,95 gulden verkrijgbaar in de boekhandel, en tijdens de tentoonstelling in het Nationaal Hunebedden Informatiecentrum in Borger. De expositie duurt tot 29 oktober. Voor het onderwijs is het lespakket 'Arin in de klas' te bestellen bij het NHI.

1. In 2005 proberen professor Van Gniffelen, een Duitse archeoloog, collega Bergsma en Janny het spoor van Arin te volgen.

Tekening: Roelof Wijtsma

2. Arin, Brüh, en Ann, de helden van de Nieuwe Steentijd.

Tekening: Roelof Wijtsma